

KOLA POD PLACHTAMI

Dovolená v Chorvatsku, to nemusí být jen nezáživné povalování na přeplněné hotelové pláži. Jadranské ostrovy a vybrané části pobřeží jsou také ještě ne zcela objeveným cyklistickým rájem.

JOSEF KONÁŠ

Jsou fantasticky různorodé a členité, s rázovitými historickými městečky a vískami, plné přírodních scenerií s pohledy, které vám vezmou dech. Vydáte-li se sem po hlavní sezóně a cyklistické výlety navíc spojíte s plavbou na jachtě, užijete si nejkrásnějšího moře Evropy v pohodlí a klidu, o jakém si v červenci a srpnu můžete nechat jenom zdát. Naše putování začíná na Makarské riviéře. V Bašce Vodě zastavujeme ráno v devět hodin po úmorném osmnáctihodinovém putování z Prahy. Nově postavená dálnice Praha–Split, která má fidiče ušetřit hrůz cestování po jadranské magistralé, je sice daleko bezpečnější, ale autobus kodrcající s přívěsem plným kol osmdesátkou ukusoval kilometry stejně pomalu jako po okresce. Naše loď už čeká v přístavu. Silva, jak se jmenuje, byla spuštěna na moře v roce 1914. Je to trabakul, plavidlo charakteristické pro Jaderské moře – kocábky tohoto typu plují na Jadranu téměř tisíc let. Silva má za sebou pestrou minulost, za druhé světové války dokonce převážela partyzány, dnes je vlajkovou lodí outdoorového programu Kolo-loď, který

organizuje jedna pražská cestovka. Jak název napovídá, zájezd je kombinací cykloturistiky s plavbou plachetnicí. Tradiční velká motorová jachta je nejen romantickým dopravním prostředkem mezi ostrovy, ale také pohyblivým zázemím a útočištěm v době odpočinku – navečer, přes noc a ráno. Zatímco cyklisté vyrazí do vnitrozemí, loď ostrov obepluje a zakotví v dalším přístavu, kde se s nimi navečer setká. Silva opouští přístav kolem třetí hodiny odpoledne. Odrážíme od břehů a odplouváme směrem k ostrovu Hvar. Okamžitě měníme horní palubu, která slouží k uložení kol, v luxusní pláž. Obloha je téměř bez mráčku. Sluníčko jaksepatří pálí, ale čerstvý větřík a tříšť z vln nanášejí na kůži příjemný chladivý film. Rychle si osvojujeme kolébavý námořnický krok. Jde to docela dobře, Silva není žádný splašený janek. Je dvacet metrů dlouhá, má dvě paluby, podpalubí s malou jídelnou a kajutami pro pětadvacet osob. Dokonce i na otevřeném moři se člověk pohoupe, ale pevnou půdu pod nohama jen těžko ztrácí. První noc trávíme v přístavu Sućuraj. Koupeme se u majáku na nejvýchodnějším cípu ostrova Hvar s krásným výhledem na jižní část Makarské riviéry.

To sladké slovo makadam

V pondělí ráno vyrážíme směr poloostrov Pelješac. Po snídani následuje brifink, během něhož průvodce Radek vysvětluje itinerář dnešní cyklotrasy. Po očku sledují ostatní účastníky zájezdu. Většina z nich je ve středním věku a nepůsobí zrovna dojmem lidí, kteří by chtěli na kole vypustit duši. Přibližně čtyřicetkilometrová trasa z Loviště do Trsteniku vede zvládnutelným terénem, čas od času narazíte na trochu jedovatější stoupák, "vysvětluje Radek, „ale pojedete po dobrých asfaltkách, takže byste neměli mít žádné problémy. V úsecích podél moře je možnost vykoupaní.“ Pak se odmlčí a na okamžik dostane mírně šilený výraz. „Zájemci o trochu náročnější terénní vložky pochopitelně mohou zvolit jízdu po makadamech.“ Šťastný úsměv v Radkově tváři mě ani na vteřinu nenechává na pochybách, kdo případné zájemce povede. Vysvětluje, že jízda po těchto horských stezkách z drčeného kameniva je sice fyzicky náročnější, ale vyhlídky, které se z nich bikerům otevírají, ospravedlňují každou námahu. První zastávkou na trase je Orebič. Výstavné domy někdejších bohatých lodních kapitánů, kteří se tu po desetiletí usazovali na odpočinek, dodávají městečku koloniální ráz. Svištím si to po pobřežní kolonádě a kochám se pohledem na ostrůvky utopené v Pelješackém průlivu. O připojení k tvrdému jádru ostřílených bikerů rozhodne náhoda. Ve velké rychlosti se instinktivně zavěším za

jezdce přede mnou, který na jedné křižovatce prudce uhně doprava, aniž bych si všiml, že hlavní skupina pokračuje v jízdě podél pobřeží. Náhle jsem uprostřed strmého stoupání. Za pár minut se doslova koupu v potu. Než vyjedu na nejvyšší kopec nad městem, kde stojí gotický, barokně přestavěný mariánský kostel Gospa od Karmena, mám pocit, že vypustím duši. Pohled do zátoky mě však bohatě odmění. Slunce zabarvuje moře do několika odstínů, barevné pole se každou chvilku mění, pobřeží poseto obrovskými prastarými cypřiši, z nichž sálá charakteristická kořeněná vůně. V dále rozeznávám Silvu, která pluje do našeho cílového přístavu. Před námi ještě dobrých šest hodin jízdy.

Dobrodružství s ústřicemi

Fantastická vyhlídka z Gospy od Karmena potvrzuje Radkovo mínění, že náročnější trasy stojí za tu dřinu. Další část cesty tedy jedu v jeho skupině a nelituji, ačkoli terén je chvílemi opravdu drsný. Sjíždění makadamů je technicky náročnější a trpí při něm hlavně duše kol. Moje praskne ve chvíli, kdy jsem na chvostu peletonu a nebyť toho, že jsem poslechl rad cestovky a aktivoval si roaming, mám po vylětě – náhradní duše zůstala samozřejmě na palubě. Radek se pro mě musí vracet dokonce dvakrát, záplata nedrží, takže se po několika kilometrech ocitám znovu na ráfkách. Má letitá nechuť k organizovaným výpravám dostává povážlivou trhlínu. Bez průvodce bych byl nahraný, s kolem na rameně bych se dostal do přístavu někdy o půlnoci. V dalším úseku trasy si však musím sáhnout až na dno. Mineme vyhlídku označenou Radkem za „podřadnou“ a vjedeme na horskou stezku, jejíž konec se ztrácí kdesi na horizontu. Připadám si jako Titův partyzán. Došla mi voda, jedu už jen „na kašpárka“, tedy řetěz na nejnižším možném převodu, a fascinovaně pozoruji mohutné útesy pod sebou. Když večer dorážíme do přístavu Trstenik, sotva se držím na nohou.

Druhý den se rozhodnu, že zvolím trasu pro zbabělce. Zatímco tvrdé jádro mizí za ohybem cesty, která přechází v lesní makadam, já budu šlapat s „rekreanty“ po asfaltu. Na programu je projížďka východní částí Pelješace. Městečko Ston, kam přijíždím asi po dvou hodinách, bylo založeno už v římských dobách. Ve středověku se stalo biskupským sídlem a předsunutou baštou Dubrovnické republiky. Mohutný pevnostní systém vybudovaný v 14.–17. století připomíná římskou zeď – něco takového bych v Chorvatsku opravdu nečekal. Po prohlídce historického centra jedeme na oběd do vesničky Mali Ston. V zátoce Bistrina je jedna z největších chovných stanic ústřic a slávek

na východním pobřeží Jadranu. Nechávám se zlákat ujištěním, že ve zdejších restauracích nabízejí plody moře naprosto čerstvé, a nacpu se k prasknutí. Po příjezdu na loď mě však čeká nemilé překvapení. Rozbouřené vnitřnosti mě proženou, jako kdybych spolkl projímadlo. „Cos měl k obědu?“ upře na mě chorvatská palubní stewardka Daniela zkušený pohled. „Ústřice? Tak to je jasné. Ty dokážou pěkně prohnat. Zvlášť když na ně nejsi vůbec zvyklý.“

Budíž děšť

Vynucená dieta mi ani trochu nevdává, v tomhle podnebí se stejně lépe jezdí na lačno. S údivem pozoruji svoje spolustolovnický, kteří se ládují, jako kdyby každá snídaně měla být jejich poslední. Gurmánské vločky některých hochů z tvrdého jádra ve mně vyvolávají pocity méněcennosti. Před ranním odjezdem na túru se posilní pivem, o polední pauze přichází na řadu mísa pršutu, karafa červeného vína a panák travarice (dalmátská pálenka), po níž se prý do kopce daleko lépe šlape. Vzhledem k tomu, že s nimi jen tak držím krok, si svůj názor na optimálně vyváženou bikerskou stravu raději nechávám pro sebe.

V úterý ráno zakotvíme v přístavu Sudjuradj na ostrově Šipan, jemuž se kvůli četným kulturněhistorickým památkám, pocházejícím hlavně z období renesance, říká „renesanční ostrov“. Nově zrekonstruovaný letní palác rodiny Stepovič-Skočibuhů, významných rejdářů, bankéřů a obchodníků z 16. století, je opravdu bombastický. Prohlédneme si reprezentační sály zámku, nově vysvěcenou kapli, černou kuchyň s původní pecí na chléb a překrásnou zahradu, jednu z dominant komplexu. Stará lisovna oleje slouží dnes jako zajímavé gastronomické zařízení, kde se podávají místní speciality (Sudjuradj je pověstný zejména svými langustami). Krátký výlet na kolech trochu znepríjemňují tabulky podél cesty. Lebky se zkříženými hnáty varují před vstupem na louku, kde se stále nalézají miny z dob srbsko-chorvatské války. Návrhy na skutečně adrenalinovou projížďku minovým polem naštěstí neprojdou – případ nizozemského turistu, jemuž mina na ostrově Vis utrhla nohu, dokazuje, že to bylo moudré rozhodnutí. Před odplutím do Dubrovníku se koupeme v zátoce u ostrova Lopud. Skoky do vody z horní paluby, projížďky na kajaku, šnorchlování. Podle týden staré předpovědi BBC by se k večeru mělo zkazit

DD GOTICKÉHO KOSTELA Gospa od Karmena není vůbec špatný výhled

NA POBŘEŽÍ OSTROVA MLJET, ráje s cedrovými lesy

MOŘSKÝ MIX může být zajímavý. Případně i nebezpečný

počasí. Zatím to tak nevypadá a já se utěšuji tím, že meteorologům nelze důvěřovat. Sotva však zakotvíme v Dubrovniku, obloha se zatáhne a začnou padat první kapky. Už chápu, proč se BBC těší takové vážnosti...

Generál, nebo gangster?

Druhý den je opět nádherné počasí. Mljet, který se chystáme navštívit, je považován za jeden z nejkrásnějších a také nejzalesněnějších ostrovů Jadranu. Lesy pokrývají 72 % jeho plochy. Nechybí tu ani cedrové háje. Hlavním turistickým tahákem Mljetu je národní park. Uprostřed temných lesů se rozprostírají zářící laguny – Veliko a Malo jezero. Dvě navzájem propojené vodní plochy spojuje s divokým mořem pouze úzký průliv. Voda v lagunách je průměrně o čtyři stupně teplejší a o něco méně slaná než v otevřeném moři a plavci si tu připadají jako v termálních lázních. Pro cyklisty je ale cestování po Mljetu docela otravné. Terén připomíná nekonečnou řadu velbloudích hrbů: stoupák-sjezd, stoupák-sjezd. Rovinek, na nichž by si člověk odpočinul, jenom hrstka. S ostrovem mě smiřuje až sestup k Odysseově jeskyni. Podle

voják." Už to raději dál nerozebírám. Pravdu máme oba. Než se totiž Gotovina stal generálem, živil se jako gangster. V roce 1986 byl zadržen ve Francii a odsouzen k pěti letům vězení za krádež šperků.

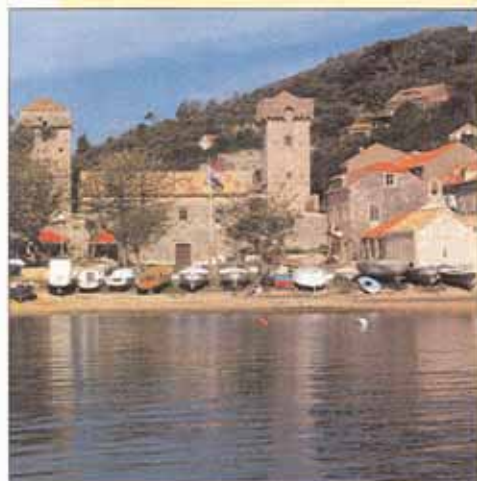
Noční Korčula

Lodní zvon pronikavě hlásí, že je čas k snídani. Vlny jsou nezvykle vysoké. Cestou na Korčulu to pěkně házelo, Daniela nemohla prostrít, protože by hrnky a talíře litaly vzduchem. Korčula patří mezi nejkrásnější a také nejstarší dalmátská města, díky starobylé architektuře se jí přezdívá Malý Dubrovnik. Podle pověsti byla založena trojským hrdinou Antenorem a fecká osada tu byla prokazatelně již ve 4. století před Kristem.

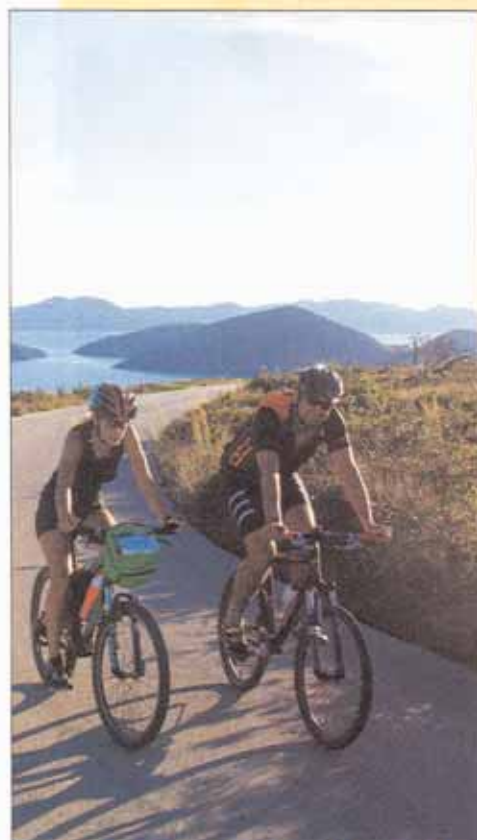
Odjíždím se koupat do Pupnatu na západní části ostrova. Hledám odlehlejší místo, kde se dá slunit bez plavek. Naleznu ho na plošině uprostřed rozeklaných skalisek, o něž se rozbíjejí hřebeny vln. Mám tu nádherný výhled. Sedím v jakémsi skalním nočníku, který příroda vytvořila asi půl metru pod hladinou, sluním se a zároveň se nechávám ochlazovat přivaly slané vody. Když asi po hodině vstanu, pochopím, že jsem udělal chybu. V pozadí mě píchají stovky jehliček. Povrch nočníku byl totiž pokryt spoustou miniaturních ostrých výčnělků, které mi rozedřely kůži. Kožní lékařka, u níž se zastavím hned po příjezdu do Prahy, při pohledu na trofej z Pupnatu jen uznale hvízdne mezi zuby. „To víte, v moři žije spousta mikroorganismů, stačí malé škrábnutí a máte vystaráno.“

Večer zajdu se spolubydlícím Honzou na pivo. Žehrá na zlé následky pití chorvatských patoků, před nimiž jsem ho marně varoval. Dobré chorvatské víno se pozná celkem jednoduše: stojí okolo 100 kun a více. Člověk se nesmí nechat zmást etiketou, hrdě označení „kvalitativno vino“ se objevuje i na lahvích za pár šupů. Po čtvrtém pivu se nás zmocňuje opilecká pýcha. Honza navrhuje noční projížďku, já přes své zásady souhlasím. Ke svému zděšení zjišťuji, že hoši z tvrdého jádra měli pravdu: po pivu se jede opravdu daleko líp. Čtyřicetkilometrovou trasu jedeme v rekordním čase, šlapu do toho jako Lance Armstrong. Divoká noční jízda Korčulou se nakonec stává nejkrásnějším zážitkem celé plavby.

Poslední den trávím na palubě Silvy. Vylet na Sv. Juru, nejvyšší horu pohorí Biokovo, která se ve výšce 1642 metrů nad mořem majestátně tyčí nad Makarskou, jsem si docela rád odpustil. Juru nakonec pokoří polovina odvážlivců, ve výškové prémii vítězí doyen zájezdu, jemuž musí být hodně přes padesát. Přebírá od Radka diplom a vyzývá nás k odvetě. Podzimní plavby přece trvají až do konce října... ■

TVRZ RODU SKOČIBUHŮ nedělá „renesančnímu ostrovu“ ostudu

HLADKÉ PODVEČERNÍ KOLOLODNÍ BARVY na ostrově Pelješac

NA ÚSTRICE je nejlepší starořímské městečko Ston a jeho okolí

Fantastická vyhlídka potvrzuje, že náročnější cesty za tu dřinu stojí. Druhý den ale i tak radši volím trasu pro zbabělce

legendy je Mljet bájný Homérův ostrov Ogýgia, kde Odysseus nedobrovolně strávil sedm let u nymfy Kalypsó. Koupání je tady doslova lahůdkou. Moře má smaragdovou barvu, která přechází do několika tmavších odstínů. Jsme na konci světa, tam, kde dávají kapky slané vody dobrou noc.

Večer na lodi zabřednu s Danielou do debaty, před níž varují všechny turistické příručky. Stopy po válce mezi Chorvaty a Srby, skončivší právě před deseti lety, jsou stále všudypřítomné. Připomínají ji i četné billboardy protestující proti vydání chorvatského generála Anteho Gotoviny k mezinárodnímu tribunálu v Haagu. Gotovina je obviněn z válečných zločinů, kterých se jeho jednotky dopustily v roce 1995 při operaci Bouře, během níž bylo z Chorvatska vyhnáno na 200 000 chorvatských Srbů. Dnes je Gotovina na útěku a chorvatská vláda tvrdí, že o něm nic neví. Háček je v tom, že jeho vydání je podmínkou pro oživení přístupových rozhovorů Chorvatska do Evropské unie. Daniela je velmi umírněná vlastenka, ale když Gotovinu hodím do stejného pytle se srbským arcilotrem Željkiem Ražnatovičem, před jehož hrdlořezy se trásla celá Bosna, dotčené se ohradí: „Ražnatovič byl kriminálník. Gotovina není gangster, ale